

Dokumenttyp Rutin	Beslutad av Omsorgsförvaltningen	Giltig fr.o.m. 2013-05-08
Dokumentansvarig Joakim Vobern, Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Gäller för Vår- och Omsorgsförvaltningen, Arbete- och välfärdsförvaltningen	Senast reviderad 2023-09-07

Vårdhygien

Syfte

Syftet med rutinen är att utveckla och vägleda det vårdhygieniska arbetet på alla nivåer för att uppnå en kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård och omsorg av hög kvalitet.

Mål

Målet med rutinen är att bästa kunskap om vårdhygien finns tillgänglig och används i varje möte med patient och brukare, så att varje person vid varje kontakt med vård och omsorg möter en verksamhet med en god hygienisk standard där risker för smittspridning och vårdrelaterade infektioner har minimerats.

Att följa vårdhygieniska rutiner är en förutsättning för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning inom kommunens verksamheter. Att följa de basala hygienrutinerna är den allra viktigaste åtgärden och den har därför fått en egen rutin (se separat rutin).

Innehållsförteckning

Definitioner		2
Punktdesinfektion		2
Bäcken och urinflaskor		2
Livsmedelshantering		2
Säker hantering av tvätt		2
Ren tvätt		3
Smutstvätt		3
Tvätta i hushållsmaskin		3

Tvätta på tvätter		3
Spoldesinfektor		4
Djur i vård och omsorg		4
Egenkontroller		4
Observation – PPM-mätning		4
Vårdhygienisk egenkontroll		5
Hygienrond		5
Ansvarsfördelning		5
Vägledning nationellt kunskapsstöd vårdhygien		6
Utbildning Basala hygienrutiner i vård och omsorg		6
Process utbildning		7

Definitioner

Vårdrelaterad smitta - Smittspridning av mikroorganismer (virus, bakterier, svamp) inom vård och omsorg från en person till en annan. I vissa fall uppstår även en infektion.

Vårdrelaterad infektion (VRI) - Infektion som uppkommer hos en patient/brukare som en följd av utförd vård eller omsorg. VRI är den vanligaste vårdskadnan och en av de viktigaste patientsäkerhetsfrågorna.

Punktdesinfektion

Vid desinfektion ska ytan alltid bearbetas mekaniskt med desinfektionsmedlet eftersom detta ökar desinfektionseffekten. Handskar används enligt basal hygienrutin.

Små mängder spill av kroppsvätskor torkas upp och desinfekteras med alkoholbaserat desinfektionsmedel med tensid som både har rengörande och desinfekterande effekt, t.ex. isopropanol.

Förorening av kroppsvätskor i större mängder torkas först upp med absorberande material och rengöringsmedel. Därefter används desinfektionsmedel på den rengjorda ytan.

Bäcken och urinflaskor

Bäcken och urinflaskor är personliga.

Efter varje användning töms de på den boendes toalett. Vid diskningen tas vatten från duschen och borsten förvaras sedan i kopp med desinfektionsmedel. Handskar och plastförkläde används vid hanteringen enligt basal hygienrutin.

Livsmedelshantering

Eftersträva att avdela en personal till att vara köksansvarig, helst under hela sitt arbetspass, men annars utses en person per måltid.

Använd textilt köksförkläde vid livsmedelshantering (tvättbara i 60 grader).

Använd engångsdisktrasor, alternativt byte av disktrasor dagligen.

Säker hantering av tvätt

I ordinärt boende har vi inte samma möjlighet som i särskilt boende eller i ett gruppboende. En så säker tvätthantering som möjligt skapas utifrån denna rutin och de förutsättningar som finns.

Ren tvätt

Ren tvätt hanteras så att renheten bevaras. Tillämpa basal hygienrutin. Textilier förvaras helst i ett skåp eller på en avskild hylla, torrt, dammfritt och fritt från möjlig kontamination. Hyllor/skåp rengörs regelbundet. Ren tvätt förvaras inte i våtutrymme eller på golv och ska inte komma i kontakt med smutsig tvätt eller smutsiga ytor. Ren tvätt läggs inte i smutsig tvättkorg.

Säker hantering av tvätt bygger på en snabb cirkulation av textilier och att mängden anpassas efter behov. Tvätt som har tagits in på patientrum (gäller korttidsboende) ska aldrig läggas tillbaka i förråd eller överflyttas till annan patient/brukare.

Smutstvätt

Smutsig tvätt ska tvättas i minst 60°C för att mikroorganismer ska minskas till en nivå som förhindrar spridning av smitta. Det är även viktigt att torka tvätten i torktumlare/torkskåp så snabbt och varmt som möjligt. I fuktig tvätt kan bakterier växa till.

Smutsig tvätt lägg direkt i tvättsäck eller tvättkorg i patienten/brukarens bostad. Även våt tvätt läggs i en säck eller korg utan att först lufttorkas. Lägg aldrig tvätt på golv eller på inredning såsom handfat, stolar, fåtöljer.

Mängd förorening avgör om tvätten hanteras som vanligt eller som smittförande.

Särskilda rutiner gäller vid hantering av textilier hos patient/vårdtagare med skabb, se texten om skabb i Vårdhandboken.

Särskilda rutiner gäller även för smutstvätt förorenad med cytostatika, se texten om cytostatika i Vårdhandboken.

Tvätta i hushållsmaskin

Brukaren ska ha egen tvättkorg för att undvika att smutsig tvätt läggs på golvet.

Textilier tvättas helst vid lägst 60°C i normallånga program och torktumlas direkt. Textilier som tvättas i lägst 60°C kan blandas från flera vårdtagare men textilier som tvättas i lägre temperaturer tvättas separat.

Textilier som är kraftigt förorenade av kroppsvätskor tvättas snarast möjligt. Fasta föroreningar tas bort med papper före tvätt. Tvätta de förorenade textilierna separat i lägst 60°C, helst utan föregående sortering. Torktumla snarast efter tvätt.

I tvättstugan ska arbetsbänken torkas av med ytdesinfektionsmedel dagligen och plastförkläde, handskar och handsprit ska finnas tillgängligt. Städ rutiner för tvättstugan ska finnas och vara kända. Rutinen ska bland annat ange hur ofta golv, ytor och tagställen städas.

Tvätta på tvätter

Smutsig tvätt läggs alltid i en tvättsäck som fylls till maximalt två tredjedelar.

Till kraftigt förorenade textilier, där fukten från kroppsvätskor riskerar att blöta igenom tvättsäcken, ska särskild tvättsäck eller upplösbar innersäck användas. Följ tvätteriets anvisningar.

Då ett tvätteri utför tjänsten bör standard SS-EN 14065 följas för att kunna garantera att en god hygienisk kvalitet erbjuds.

Spoldesinfektor

Spoldesinfektorn är främst avsedd för bäcken, urinflaskor, handfat och hinkar.

Finns det en spoldesinfektor på enheten ansvarar enhetschef för att:

- Det finns skriftliga anvisningar för användning och skötsel.
- Det finns en loggbok till varje maskin.
- Spoldesinfektorn blir funktionskontrollerade regelbundet.
- Förebyggande underhåll och upprepad processkontroll utförs regelbundet, minst en gång per år samt efter ingrepp som påverkar rengörings- eller desinfektionsförmågan.
- Personal har utbildning i handhavandet av apparaturen.

Djur i vård och omsorg

Innan en enhet beslutar att tillåta djur i vård och omsorg ska verksamheten ha en god hygienisk standard. Detta innebär att all personal ska ha en grundläggande vårdhygienisk kompetens och följsamhet till basala hygienrutiner. Rutiner ska finnas för städning, rengöring och desinfektion. Lokaler, utrustning, organisering och planering av verksamheten ska vara utformad så att risken för infektioner och smittspridning förebyggs.

För mer information, se SFVH dokumentet: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/16/media/323512_Djur_i_v%C3%A5rden_slutversion_190918.pdf?1568833449

Medicintekniska produkter (MTP), se separat rutin "Hygienrutin hjälpmedel".

Egenkontroller

Följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler kontrolleras genom observation av särskilt utsedda hygienombud.

Resultaten sammanställs och rapporteras i Stratsys samt analyseras på varje enhet, övergripande i varje verksamhet samt förvaltningsövergripande och är en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Observation – PPM-mätning

Inom verksamheterna Särskilt boende Hemtjänst och LSS utförs punktprevalensmätningar som SKR anordnar, en till två gånger om året. Extra lokala mätningar kan även genomföras.

Enhets hygienombud (BHK), genomför observationer av medarbetare och registrerar resultat i PPM-databasen, Sjuksköterskor (VRI, Trycksår) registrerar resultat i PPM-databasen.

Enhetschefer registrerar i Stratsys.

[PPM Databas](#)

Vårdhygienisk egenkontroll

En strukturerad genomgång av enheten som ger stöd till systematiskt vårdhygieniskt förbättringsarbete. SFVH verktyg används (se ledningssystemet). Egenkontrollen genomförs årligen med undantag av var tredje år då istället en Hygienrond tillsammans med Hygiensjuksköterskan genomförs.

Hygienronder

Hygienronder genomförs var tredje år eller vid behov i samarbete med Vårdhygien. Enhetschef, sjuksköterska, hygienombud och MAS deltar. Protokoll, förbättringsförslag och rekommendationer är del av verksamhetens systematiska kvalitetsarbete.

Ansvarsfördelning

Omsorgspersonal	Har ansvar för att upprätthålla en god vårdhygienisk standard samt vara informerade om och följa de riktlinjer och anvisningar som finns. Deltar i hygienronder.
Enhetschef	Tillser att riktlinjer och rutiner är implementerade och efterlevs samt finns tillgängliga för all personal. Tillser att medarbetare har adekvat kompetens och att utbildning gällande vårdhygien, utbildning genomförs årligen. Utbildning finns på Ledningssidan HSL under Hygien. Tillser att rätt material och utrustning finns tillgängligt för att säkra en god vårdhygien. Samordnar information och åtgärder vid utbrott av vårdrelaterade infektioner. Tillser att egenkontroller utförs regelbundet, minst två gånger årligen enligt förvaltningens riktlinjer. Deltar i hygienronder. Leder enhetens systematiska kvalitetsarbete. Rapporterar i Stratsys
Sjuksköterska	Introducerar all personal i vad som är god vårdhygien. Tillser att åtgärder vidtas vid utbrott av VRI. Deltar i hygienronder. Tillser att smittförebyggande åtgärder vidtas och följs upp. Identifierar risker för smitta och smittspridning i verksamheten
Läkare	Gör analys av vad infektion beror på och sätter in adekvata medicinska åtgärder vid VRI.

Vårdhygien (Hygiensjuksköterska)	Genomför hygienronder på särskilda bostäder, gruppboende och hemtjänstlokaler var tredje år eller oftare vid behov. Ger råd och stöd i framtagande av rutiner, utbildning och kvalitetsarbete. Agerar stöd i diskussion kring hygienrutiner, ställningstagande till miljöodlingar samt screening av övriga vårdtagare.
MAS	Upprättar riktlinjer och rutiner inom området och implementerar till enhetschefer. Samordnar och bokar in hygienronder. Tar emot hygienrondsprotokollet och återkopplar till enheten. Deltar i hygienronder.
Verksamhetschef	Ser till att det finns förutsättningar att arbeta utifrån denna rutin, t.ex. ändamålsenliga lokaler, teknik och personal. Uppdaterar MAS om nya EC tillträder för ändringar i organisationsträd PPM databas.

Vägledning nationellt kunskapsstöd vårdhygien

Denna vägledning ska personer i ledande befattning ha kännedom om.

Denna ligger på ledningssidan HSL, hygien och heter: Vagledning-for-varldhygieniskt-arbete-2022-10-04

Utbildning Basala hygienrutiner i vård och omsorg

Enhetschef ska säkerställa att medarbetare har adekvat kompetens gällande vårdhygien vid arbete inom vård och omsorg. Utbildning genomförs via Socialstyrelsens utbildningsportal [Socialstyrelsen utbildning](#). Länk finns också på ledningssidan. Utbildningen ska genomföras årligen enligt lag.

Webbutbildningen vänder sig till personal inom hemtjänst, särskilt boende, LSS-boende och i bostad med särskild service enligt SoL (personlig assistans) och syftar till att beskriva vikten av basala hygienrutiner och att öka följsamheten till dessa. Den tar även upp personlig skyddsutrustning. Utbildningen är framtagen mot bakgrund av den nuvarande smittspridningen men är utformad för att kunna användas i det dagliga arbetet över tid.

Observera att det inte går att få ett nytt kursintyg med uppdaterat datum om du går igenom kursen på nytt. Det datum du avslutade kursen första gången kommer att vara det som står kvar på ditt kursintyg.

Om utbildningen

Utbildningen består av en generell del om reglerna för och syftet med de basala hygienrutinerna och vad som gäller för personlig skyddsutrustning. Därefter finns specifika delar om hur du ska tillämpa de basala hygienrutinerna samt använda personlig skyddsutrustning i olika situationer inom hemtjänst, särskilt boende för äldre, LSS-boende och bostad med särskilt stöd enligt SoL. Avslutningsvis finns ett kunskapstest och möjlighet att skriva ut ett kursintyg.

För att bli godkänd på utbildningen och få ditt kursintyg behöver du slutföra följande delar:

- Modul 1 Basala hygienrutiner samt personlig skyddsutrustning

- Någon av modulerna 2-5 För dig som arbetar inom hemtjänst, särskilt boende, LSS-boende eller i bostad med särskild service enligt SoL. Du behöver endast välja den eller de moduler som är mest relevanta för dig.
- Kunskapstest
- Utvärdering

Utbildningen innehåller också checklistor för din dag, information om utbildningen till dig som chef samt en lista på källor.

I utbildningen får du lära dig om varför, när och hur du ska följa de basala hygienrutinerna och använda dig av skyddsutrustning i ditt arbete. Genom övningar och reflektioner får du även lära dig hur du ska tillämpa de basala hygienrutinerna och använda skyddsutrustning i olika situationer under en arbetsdag.

Målgrupp

Utbildningen riktar sig till personal inom särskilt boende, hemtjänst, LSS-boende och i bostad med särskild service enligt SoL. Gäller såväl kommunala som privata verksamheter.

Tidsåtgång

Utbildningen tar cirka en timme att genomföra, men tiden kan variera beroende på hur många moduler du väljer att gå igenom. Modul 1 tar cirka 30 min och en specifik del från din specifika verksamhet tar cirka 10-15 min

Process Utbildning

(Länk: [Socialstyrelsen utbildning](#))

